

ПРИКАЗ

01.10.2021

г.Казань

БОЕРЫК

№ 712

Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгында 2021 елның 12 октябрендәге 7976 номеры белән теркәлде

Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин иту һәм социаль яклау министрлыгының «Мәктәпкәчә белем бирунен мәгариф программаларын гамәлгә ашыра торган белем оешмаларында баланы караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешен компенсацияләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентын раслау турында» 2014 елның 19 ноябрендәге 639 номерлы боерыгына үзгәрешләр кертү хакында

Дәүләт хезмәте күрсәтү эшен камилләштерү максатларында боерык бирәм:

Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин иту һәм социаль яклау министрлыгының «Мәктәпкәчә белем бирунен мәгариф программаларын гамәлгә ашыра торган белем оешмаларында баланы караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешен компенсацияләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентын раслау турында» 2014 елның 19 ноябрендәге 639 номерлы боерыгына (Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин иту һәм социаль яклау министрлыгының 12.10.2015 №730, 19.05.2016 №278, 28.11.2016 №668, 08.06.2017 №349, 07.05.2018 №350, 18.09.2018 №858, 22.04.2019 №290, 19.08.2019 №635, 11.11.2019 №978, 14.07.2020 №517, 09.10.2020 №717, 04.05.2021 №290 боерыклары нигезендә кертелгән үзгәрешләре белән) кертелә торган, күшымтада бирелгән үзгәрешләрне расларга.

Министр

Э.Э. Зарипова

Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэммин иту һәм социаль яклау министрлыгының 2021 елның 1 октябрендәге 712 номерлы боерыгы белән расланды

Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэммин иту һәм социаль яклау министрлыгының «Мәктәпкәчә белем бирунең мәгариф программаларын гамәлгә ашыра торган белем оешмаларында баланы караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешен компенсацияләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнен административ регламентын раслау турында» 2014 елның 19 ноябрендәге 639 номерлы боерыгына кертелә торган үзгәрешләр

Аталышын тубәндәге редакциядә бәян итәргә:

«Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан дәүләт һәм муниципаль белем бири оешмаларында балаларны караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация түләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнен административ регламентын раслау турында»

1 пунктны тубәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан дәүләт һәм муниципаль белем бири оешмаларында балаларны караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация түләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнен күшымтада бирелә торган административ регламентын расларга»;

әлеге боерык нигезендә расланган Мәктәпкәчә белем бирунең мәгариф программаларын гамәлгә ашыра торган белем оешмаларында баланы караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешен компенсацияләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнен административ регламентында (алга таба – Регламент):

Аталышын тубәндәге редакциядә бәян итәргә:

Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан дәүләт һәм муниципаль белем бири оешмаларында балаларны караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация түләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнен административ регламенты»;

1 бүлктә:

1.1 пунктны тубәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1.1. Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан дәүләт һәм муниципаль белем бири оешмаларында балаларны караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация түләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнен әлеге административ регламенты (алга таба – Регламент) мәктәпкәчә белем бирунең мәгариф программасын гамәлгә ашыра торган белем бири оешмаларында балаларны караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация түләү буенча дәүләт хезмәте (алга таба – дәүләт хезмәте) күрсәтү стандартын һәм тәртибен билгели.»;

1.4.1 пунктның икенче абзацында «Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталы» сүзләрен «Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталы» дәүләт мәгълумат системасында (алга

таба – Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталы)» сүzlәrenә алмаштырырга;

1.4.2 пунктның 2 пунктчасындагы өченче абзацында «порталында» сүзеннән соң «(<http://uslugi.tatarstan.ru/>)» сүzlәren өстәргә;

1 иче бүлеккә түбәндәге эчтәлекле 1.4.3 – 1.4.7 пунктларын өстәргә:

«1.4.3. Мөрәжәгать итүче телдән (шәхсән яки телефон аша) мөрәжәгать иткән очракта Үзәк бүлекчәсенең консультация бирә торган белгече мөрәжәгать итүчеләргә кызыксындырган сораулар буенча тулы һәм нәзәкатыле (корректлы) формада мәгълүмат бирә.

Телефон мөрәжәгатенә жавап бириү мөрәжәгать итүче шалтыраткан органның атамасы, телефоннан мөрәжәгатьне кабул иткән белгечнең фамилиясен, исемен, атасының исемен (соңғысы – булган очракта) һәм вазыйфасын әйтүдән башланып китә.

Өгәр Үзәк бүлекчәсе белгече мөстәкыйль рәвештә жавап бирә алмый икән, телефон аша алынган мөрәжәгать башка вазыйфаи затка адресланырга (кучерелергә) тиеш яисә мөрәжәгать иткән затка кирәkle мәгълүматны алу мөмкинлеге булган телефон номеры турында хәбәр ителергә тиеш.

Жавапны әзерләү берникадәр вакыт таләп иткән очракта, ул мөрәжәгать итүчегә эш итүнең түбәндәге вариантларын тәкъдим итә:

мөрәжәгатьне язма рәвештә бәян итәргә;

консультацияләр өчен башка вакыт билгеләргә.

Үзәк бүлекчәсе белгече дәүләт (муниципаль) хезмәте күрсәтүнең стандарт процедуralары һәм шартлары кысаларыннан чыга торган һәм турыдан-туры яки читләтеп кабул итә торган карапга йогынты ясый торган мәгълүматларны бирергә хокуклы түгел.

Телефон аша мәгълүмат житкерү вакыты 10 минуттан артмаска тиеш.

Мәгълүмат житкерү гражданнары кабул итү графигы нигезендә башкарыла.

1.4.4. Язмача мөрәжәгать буенча Үзәк бүлекчәсенең дәүләт хезмәте күрсәтү өчен жаваплы белгече мөрәжәгать итүчегә «Россия Федерациясе гражданнары мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маенданы 59-ФЗ номерлы федераль законда (алга таба – 59-ФЗ номерлы федераль закон) билгеләнгән тәртиптә әлеге Регламентның 1.4.1, 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 2.7, 2.9, 2.11, 5.1 пунктларында (пунктчасында) күрсәтелгән мәсьәләләр буенча белешмәләрне язмача формада жентекләп аңлата.

1.4.5. Бердәм порталда Россия Федерациясе Хәкумәтенең «Дәүләт хезмәтләрен һәм муниципаль хезмәтләрне электрон формада күрсәтүне (функцияләрне гамәлгә ашыруны) тәэмин итә торган федераль дәүләт мәгълүмат системалары турында» 2011 елның 24 октябрендәгә 861 номерлы карапы белән расланган «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү (функцияләр) федераль реестры» федераль дәүләт мәгълүмат системасы турындагы нигезләмәдә каралган белешмәләр урнаштырыла.

1.4.6. Үзәк бүлекчәсенең көтү залларында дәүләт хезмәте күрсәтү тәртибен җайга сала торган норматив хокукый актлар, шул исәптән мөрәжәгать итүче таләбе буенча ача танышу өчен бирелә торган Регламент урнаштырыла.

1.4.7. Дәүләт хезмәте күрсәтү турында гаризаны карау барышы хакында һәм дәүләт хезмәте күрсәтү нәтижәләре турындагы мәгълүмат мөрәжәгать итүче (аның

вәкиле) тарафыннан Бердәм порталдагы шәхси кабинет аша, шулай ук, мөрәжәгать итүче шәхсән мөрәжәгать иткәндә, Үзәк бүлекчәсеннән, телефон буенча, электрон почта аша алышырга мөмкин.»;

2 бүлекне түбәндәге редакциядә бәяң итәргә:

«2. Дәүләт хезмәте күрсәту стандарты

2.1. Дәүләт хезмәте атамасы

Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан дәүләт һәм муниципаль белем бирү оешмаларында балаларны караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация (алга таба – ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация) түләү.

2.2. Башкарма хакимият органы (учреждениесе) атамасы

«Республика матди ярдәм (компенсация түләүләре) үзәге» дәүләт казна учреждениесенең Татарстан Республикасы муниципаль районындагы һәм шәһәр округындагы бүлекчәсе.

2.3. Дәүләт хезмәте күрсәту нәтижәсенә тасвиrlама

2.3.1. Ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация билгеләү (билгеләүдән баш тарту) турында карап дәүләт хезмәте күрсәту нәтижәсе булып тора.

2.3.2. Дәүләт хезмәте күрсәту нәтижәсе аны алу буенча сайланган ысул белән рәсмиләштерелә һәм мөрәжәгать итүчегә биредә (жибәрелә):

язма формада – поча адресы буенча;

электрон документ формасында – электрон почта адресына һәм мөрәжәгать итүченең Бердәм порталдагы, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталындагы шәхси кабинетына;

телефонга смс-хәбәр итеп.

2.4. Дәүләт хезмәтен күрсәту чоры, шул исәптән дәүләт хезмәте күрсәтүдә катнаша торган оешмаларга мөрәжәгать итү зарурлыгын да исәпкә алыш, Россия Федерациясе законнарында туктатып тору мөмкинлеге каралган очракта, дәүләт хезмәте күрсәтүне туктатып тору чоры, дәүләт хезмәте күрсәтүнең нәтижәсе булган документларны бирү (жибәрү) срогы

2.4.1. Ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация билгеләү (билгеләүдән баш тарту) турында карап гариза һәм әлеге Регламентның 2.5 пунктында күрсәтелгән документларны теркәгән көннән ун эш көне эчендә кабул ителә.

2.4.2. Россия Федерациясе законнарында дәүләт хезмәте күрсәтүне туктатып тору мөмкинлеге каралмаган.

2.4.3. Ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация билгеләү (билгеләүдән баш тарту) турында гариза бирүчегә хәбәр итү ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация билгеләү (билгеләүдән баш тарту) турында карап кабул ителгән көннән

соң бер эш көне эчендә гамәлгә ашырыла.

2.4.4. Дәүләт хезмәте күрсәту нәтижәсен би्रү (жибәрү) ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация билгеләү (билгеләүдән баш тарту) турында карар имзаланган көннән алыш бер календарь көне эчендә гамәлгә ашырыла.

Мөрәҗәгать итүче дәүләт хезмәте күрсәту өчен шәхсән мөрәҗәгать иткән очракта, ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация билгеләү (билгеләүдән баш тарту) турында карар мөрәҗәгать итүче мөрәҗәгать иткән көнне бирелә.

2.5. Норматив хокукий актлар нигезендә дәүләт хезмәте һәм дәүләт хезмәте күрсәтугә кирәклे һәм мәжбүри хезмәтләрне күрсәту өчен зарури булган, мөрәҗәгать итүче тарафыннан тапшырылырга тиешле документларның тулы исемлеге, аларны, шул исәптән электрон рәвештә дә, мөрәҗәгать итүче тарафыннан алу ысууллары, аларны тапшыру тәртибе

2.5.1. Дәүләт хезмәте күрсәту өчен мөрәҗәгать итүче тубәндәгеләрне тапшыра:

1. Банк яки башка кредит учреждениесендә ачылган (компенсацияне банк аша алганда) шәхси счет реквизитларын күрсәтеп, компенсация билгеләү турында гариза:

әлеге Регламентка 1 нче күшымта нигезендә кәгазьдә документ формасында;

Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталы һәм Бердәм портал аша мөрәҗәгать иткәндә, электрон формада (Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталында һәм Бердәм порталда, гаризаны нинди дә булса башка төрле формада өстәмә тапшыру зарурлығыннан башка гына) интерактив форманы тутыру юлы белән), әлеге пункт таләпләре нигезендә имзалап;

2) компенсация билгеләнә торган баланың тууын дәүләт теркәвенә алу турында чит ил дәүләтенең компетентлы органы тарафыннан бирелгән таныклык күчермәсе һәм аның нотариаль яктан расланган рус теленә тәрҗемә күчермәсе;

3) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 гыйнварындагы 9 номерлы карапы белән расланган Мәктәпкәчә белем бирунең мәгариф программасын гамәлгә ашыра торган белем бириү оешмаларында баланы караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация сорап мөрәҗәгать итү тәртибе турындагы нигезләмәнең (алга таба – Нигезләмә) 5 пункты нигезендә мөрәҗәгать итүченең гайлә составында исәпкә алынган, компенсация түләнә торган баладан алданрак туган баланың тууын дәүләт теркәвенә алу турында чит ил дәүләтенең компетентлы органыннан бирелгән таныклык күчермәсе һәм аның нотариаль яктан таныкланган, рус теленә тәрҗемә ителгән күчермәсе;

4) 18 яштән 23 яшкәчә кадәрге балаларның көндөзге формада укуы турында документ күчермәсе;

5) гражданлык хәле актларын теркәү органы яисә Россия Федерациясе консуллык учреждениесе тарафыннан бирелгән баланы уллыкка алу турында таныклык күчермәсе.

Гаризаны Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталы аша бирелгән очракта, әлеге пунктта күрсәтелгән документларның

электрон үрнәкләре яки электрон формадагы документлар мондый документларны булдыру һәм имзалау өчен вәкаләтле булган затлар, шул исәптән нотариуслар тарафыннан да, «Электрон имза турында» 2011 елның 6 апрелендәге 63-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә электрон имза белән имзланган булырга тиеш.

Мөрәҗәгать итүче мөрәҗәгать иткәндә шәхесен таныклаучы документны күрсәтә.

2.5.2. Документлар һәм белешмәләр мөрәҗәгать итүче тарафыннан тиешле оешмаларда – турыдан-туры, шул исәптән, мондый мөмкинлек булган очракта, электрон рәвештә алына.

2.5.3. Гариза һәм ача теркәлә торган документлар мөрәҗәгать итүче тарафыннан кәгазьдә яисә почта аша хат итеп тапшырылырга (жибәрелергә) мөмкин.

2.5.4. Документларның күчермәләре, әгәр алар Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә таныкланмаган булса, төп нөсхәләре белән бергә күрсәтелә һәм Узәк бүлекчәсе белгече тарафыннан таныклана.

2.5.5. Мөрәҗәгать итүчеләрнең законлы вәкилләре (законнарда каралган очракларда) яисә мөрәҗәгать итүче тарафыннан вәкаләт бирелгән затлар мөрәҗәгать итүче мәнфәгатьләрен яклауга вәкаләтләрен раслый торган документны күрсәтә.

Гариза Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталы, Бердәм портал аша жибәрелгән очракта, мөрәҗәгать итүченең яки аның законлы вәкиленең шәхесен таныклый торган документындағы белешмәләре исәпкә алыну языу ИАБС расланган вакытта тикшерелә.

Мөрәҗәгать итүченең законлы вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган, юридик зат тарафыннан бирелгән документ документны биргән вәкаләтле затның көчәйтеген квалификацияле электрон имzasы белән имзланган булырга тиеш.

Мөрәҗәгать итүченең законлы вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган, шәхси эшкуар тарафыннан бирелгән документ шәхси эшкуарның көчәйтеген квалификацияле электрон имzasы белән имзланган булырга тиеш.

Мөрәҗәгать итүченең законлы вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган, нотариус тарафыннан бирелгән документ нотариусның көчәйтеген квалификацияле электрон имzasы белән имзланган булырга тиеш. Башка очракларда – гади электрон имза белән имзланган булырга тиеш.

2.5.6. Дәүләт хезмәте курсәтүдән файдалану буенча гариза бланкын мөрәҗәгать итүче Узәк бүлекчәсенә шәхсән мөрәҗәгать иткәндә алырга мөмкин. Бланкның электрон рәвеше Министрлыкның рәсми сайтында урнаштырылган.

2.5.7. Гаризаны шулай ук Узәк бүлекчәсендә белгеч шәхсән кабул иткәндә электрон рәвештә тутырырга мөмкин, аны мөрәҗәгать итүче, электрон рәвештә укыла торган имзадан файдаланып, имзалый.

2.5.8. Гариза һәм ача теркәлә торган документлар мөрәҗәгать итүче тарафыннан түбәндәге ысуулларның берсе буенча тапшырыла (жибәрелә) ала:

1) Узәк бүлекчәсенә яисә почта аша кәгазьдә;

2) Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталында, Бердәм порталда шәхси кабинет аша гариза формасын тутыру юлы белән Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталы, Бердәм портал аша электрон формада;

3) гомуми файдаланудагы мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрләре, шул исәптән Интернет чөлтәре аша.

2.5.9. Гаризаны почта аша жибәргендә аңа теркәлә торган документларның күчермәләре (шәхесне таныклый торган документ күчермәсеннән кала) Россия Федерациясе законнары нигезендә таныкланган булырга тиеш.

2.5.10. Гаризаны һәм кирәkle документларны гомуми файдаланудагы мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәре, шул исәптән «Интернет» чөлтәре аша да жибәргән очракта, гариза һәм электрон документ формасында документларның күчермәләре 63-ФЗ номерлы федераль закон һәм 210-ФЗ номерлы федераль закон таләпләре нигезендә имзаланырга (расланган булырга) тиеш.

2.5.11. Мөрәжәгать итүче гаризаны һәм кирәkle документларны Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталы, Бердәм портал аша жибәргән очракта, гаризаны гади электрон имза белән имзалый.

Гади электрон имзаны алу өчен, мөрәжәгать итүчегә ИАБС системасында теркәлү (аутентификация) процедурасын узарга, шулай ук стандарттан ким булмаган дәрәҗәгә кадәр исәпкә алу языны расларга кирәк.

2.6. Норматив хокукий актлар нигезендә дәүләт хезмәте күрсәту өчен зарури булган, дәүләт органнары, жирле үзидарә органнары һәм дәүләт органнарына һәм жирле үзидарә органнарына буйсына торган оешмалар карамагындагы һәм мөрәжәгать итүче аларны тапшырырга хокуклы булган документларның тулы исемлеге, шулай ук, шул исәптән электрон рәвештә дә, мөрәжәгать итүче тарафыннан аларны алу ысуллары, аларны тапшыру тәртибе; әлеге документлар белән эш итүче дәүләт органы, жирле үзидарә органы яисә оешма

2.6.1. Ведомствоара хезмәттәшлек каналлары буенча вәкаләтле органнардан түбәндәгे белешмәләр алыша:

компенсация билгеләнә торган баланың тууын дәүләт теркәвенә алу түрүнда;
әлеге Нигезләмәнең 5 пункты нигезендә мөрәжәгать итүченең гайлә составында исәпкә алышынан, компенсация билгеләнә торган баладан алдарак туган баланың тууын дәүләт теркәвенә алу түрүнда;

балага опека билгеләнүе түрүнда;

баланы гайләгә тәрбиягә тапшыру түрүнда;

компенсация алучының ата-ана хокуқыннан мәхрүм ителүе түрүнда яисә ата-ана хокуқында чикләнүе түрүнда;

гомеренә яки сәламәтлегенә турыйдан-туры куркыныч янаганда баланы алу түрүнда;

нотариаль ышаныч кәгазе түрүнда;

өйләнешүне (аерылышуны) дәүләт теркәвенә алу түрүнда;

аталыкны билгеләү түрүнда;

фамилиясен, исемен яки атасының исемен үзгәрткән затлар өчен – фамилиясен, исемен яки атасының исемен үзгәрту түрүнда;

мәктәпкәчә белем бирү оешмасы белән килешү төзегән зат түрүнда, – мәктәпкәчә белем бирү оешмасы белән килешү төзегән затлар өчен;

белем бирү оешмасында баланы караштырып торган һәм караган өчен түләү

квитанциясендә күрсәтелгән табель номеры турында, – мәктәпкәчә белем бирү оешмасы белән килемешү төзегән затлар өчен;

шәхси счетның иминият номеры турында.

Мөрәҗәгать итүче Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталы аша мөрәҗәгать иткән очракта, мөрәҗәгать итүче паспортының чын булуын раслау турындагы белешмәләр ведомствоара хезмәттәшлек каналлары буенча өстәмә рәвештә алына.

Мөрәҗәгать итүче югарыда аталган белешмәләрне раслый торган документларны үз инициативасы белән дә тапшырырга хокуклы.

Әлеге документлар мөрәҗәгать итүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле оешмалардан алышырга мөмкин, шул исәптән, мондый мөмкинлек булганда, электрон формада да, һәм әлеге Регламентның 2.5 пунктында билгеләнгән документларны тапшыру өчен әлеге Регламентта каралган тәртиптә тапшырылырга мөмкин.

2.6.2. Мөрәҗәгать итүченең югарыда күрсәтелгән документларны тапшырмавы мөрәҗәгать итүчегә дәүләт хезмәте күрсәтүдән баш тарту өчен нигез була алмый. Үзәк бүлекчәсе мөрәҗәгать итүчедән түбәндәгеләрне таләп итәргә хокуклы түгел:

дәүләт хезмәте күрсәтүгә бәйле рәвештә барлыкка килә торган мәнәсәбәтләрне жайга сала торган норматив хокукий актларда тапшырылуы яки гамәлгә ашырылуы күздә тотылмаган документларны һәм мәгълуматны тапшыруны яки гамәлләр башкаруны;

210-ФЗ номерлы федераль законның 7 статьясының 6 өлешендә каралган документлардан тыш, шул исәптән мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәүләт хезмәте күрсәткән өчен түләү кертелүен раслый торган, Россия Федерациясе норматив хокукий актлары, Татарстан Республикасы норматив хокукий актлары нигезендә дәүләт хезмәтләрен күрсәтүче органнар, башка дәүләт органнары, жирле үзидарә органнары һәм (яисә) дәүләт хезмәте күрсәтүдә катнаша торган дәүләт органнарының яки жирле үзидарә органнарының ведомство буйсынуындагы оешмалары карамагында булган документлар һәм мәгълумат тапшыруны;

210-ФЗ номерлы федераль законның 7 статьясының 1 өлешендәге 4 пунктында каралган очраклардан тыш, дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle документларны кабул итүдән яисә дәүләт хезмәте күрсәтүдән беренче мәртәбә баш тартканда булмавы һәм (яки) төгәл булмавы турында күрсәтмәгән документларны һәм мәгълумат тапшыруны;

210-ФЗ номерлы федераль законның 16 статьясының 1 өлешендәге `72javascript:` пункты нигезендә элегрәк электрон үрнәкләре таныланган документларны һәм мәгълуматларны көгөзьдә тапшыруны, мондый документларга тамгалар керту яки аларны бетерү дәүләт яки муниципаль хезмәт күрсәтүнен кирәkle шарты булып торган очраклардан тыш һәм федераль законнарда билгеләнгән башка очраклардан тыш.

2.7. Дәүләт хезмәте күрсәту өчен зарури документларны кабул итүдән баш тарту нигезләренең тулы исемлеге

2.7.1. Дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle документларны кабул итүдән баш

тарту өчен түбәндәгеләр нигез булып тора:

1) Әлеге Регламентның 2.5 пунктында күрсәтелгән Документлар исемлегендә күрсәтелгән документның тапшырылмавы.

2) Документларда бетерелгән, өстәп язылган урыннарың, сыйылган сүзләрнең һәм төзәтмәләрнең Россия Федерациясе законнары нигезендә таныкланмаган булуы;

3) Күчermәләре законда билгеләнгән тәртиптә таныкланмаган булса, шәхсән мөрәжәгать итү очрагында документларның төп нөсхәләре күрсәтелмәү.

4) Мөрәжәгать итүченең документларның Россия Федерациясе законнары нигезендә таныкланмаган күчermәләрен почта аша җибәреү.

5) Хезмәт күрсәту түрүндагы гаризаның һәм хезмәт күрсәту өчен кирәkle документларның билгеләнгән таләпләрне бозып, электрон формада тапшырылуы.

6) Документларда хезмәт күрсәту өчен кирәkle документларда булган мәгълүматны һәм белешмәләрне тулы күләмендә файдалану мөмкинлеген бирми торган бозык урыннар булуы.

7) гариза формасында, шул исәптән Бердәм порталда интерактив формадагы гаризада мәжбүри юлларны корректлы (тулы итеп) тутырмау (төгәл, тулы тутырмау яисә дөрес тутырмау).

8) Тапшырылган документларның хезмәт күрсәтуне сорап мөрәжәгать итү вакытына көчен югалтуы (мөрәжәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрен таныклый торган документ, – хезмәт күрсәтуне сорап әлеге зат мөрәжәгать иткән очракта).

9) Хезмәт күрсәту өчен кирәkle документларның тулы булмаган комплект белән тапшырылуы.

10) Хезмәт күрсәту түрүндагы гаризаның хезмәт күрсәтүгә вәкаләтле булмаган дәүләт хакимияте органына, жирле үзидарә органына яисә оешмага тапшырылуы;

2.7.2. Дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle гариза һәм документлар Бердәм порталда, Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүнең бердәм порталында урнаштырылган, дәүләт хезмәте күрсәту сроклары һәм тәртибе түрүндагы мәгълүматка туры китереп тапшырылган булсалар, гаризаны һәм дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle башка документларны кабул итүдән баш тарту тыела.

2.8. Дәүләт хезмәте күрсәтуне туктатып тору яисә дәүләт хезмәте күрсәтүдән баш тарту нигезләренең тулы исемлеге

2.8.1. Дәүләт хезмәте күрсәтуне туктатып тору нигезләре каралмаган.

2.8.2. Дәүләт хезмәте күрсәтүдән баш тарту өчен түбәндәгеләр нигез булып тора:

1) Әлеге Регламентның 1.2 пунктында күрсәтелмәгән затның мөрәжәгать итүе.

2) Мөрәжәгать итүченең тулы булмаган һәм (яки) дөрес булмаган мәгълүматлар тапшыруы.

3) Хезмәт күрсәту түрүндагы гаризада һәм ведомствоара хезмәттәшлек итү тәртибендә алынган белешмәләрдә бер-берсенә каршы килә торган белешмәләр булуы.

3) Ата-ана хокукуннан мәхрум ителү түрүнде белешмәләр булуы.

4) Ата-ана хокукунда чикләнү түрүнде белешмәләр булуы.

5) Баланың (балаларның) гомеренә яки сәламәтлегенә түрүдан-туры куркыныч

янағанда баланың алынуы турында белешмәләр булуы.

2.8.3. Эгәр дәүләт хезмәте күрсәту турында гариза дәүләт хезмәте күрсәту сроклары һәм тәртибе турында Бердәм порталда, Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтунең бердәм порталда бастырып чыгарылган мәгълүмат нигезендә тапшырылган булса, дәүләт хезмәте күрсәтүдән баш тарту тыела.

2.9. Дәүләт хезмәте күрсәткән өчен алына торган дәүләт пошлинасын яки башка түләүне алу тәртибе, аның күләме һәм алыну нигезләре

Дәүләт хезмәте түләүсез нигездә күрсәтелә.

2.10. Дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle һәм мәжбүри булган хезмәтләр күрсәту исемлеге, шул исәптән дәүләт хезмәте күрсәтүдә катнаша торган оешмалардан бирелә торган документ (документлар) турында белешмәләр

Зарури һәм мәжбүри хезмәтләр күрсәту таләп ителми.

2.11. Дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle һәм мәжбүри булган хезмәтләр күрсәту өчен түләү алу тәртибе, күләме һәм нигезләре

Зарури һәм мәжбүри хезмәтләр күрсәту таләп ителми.

2.12. Дәүләт хезмәте, дәүләт хезмәте күрсәтүдә катнаша торган оешма тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтне күрсәту турында гариза тапшырганда яисә мондый хезмәтләрне күрсәту нәтижәләрен алганда чират көтүнең максималь чоры

Дәүләт хезмәте күрсәту турында гариза тапшырганда һәм мондый хезмәтләр күрсәту нәтижәсен алганда чират көтүнең максималь вакыты – 15 минуттан артык түгел.

Мөрәжәгать итүчеләрнең аерым категорияләре өчен чират билгеләнмәгән.

2.13. Мөрәжәгать итүченен дәүләт хезмәте һәм дәүләт хезмәте күрсәтүдә катнаша торган оешма тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтне күрсәту турындагы рәсми мөрәжәгатен теркәү вакыты һәм тәртибе, шул исәптән электрон формада да

2.13.1. Мөрәжәгать итүченен дәүләт хезмәте күрсәту турындагы гаризасын теркәү – гариза һәм документлар алынган көннән башлап бер көн эчендә.

Әлеге Регламентның 2.5 пунктында күрсәтелгән гариза һәм документлар почта юлламасы яки электрон документ (документлар пакеты) рәвешендә Үзәк бүлекчәсенең эш сәгате тәмамланғаннан соң килсә, аларны алу көне булып киләсе эш көне санала. Эгәр гариза һәм документлар (документларның күчермәләре) ял көне яки бәйрәм көнендә алынса, аларны алу көне булып киләсе эш көне санала.

Субсидия бири турында гариза тапшыру көне булып мөрәжәгать итүче

тарафыннан әлеге Регламенттың 2.5 пункттында күрсәтелгөн барлық документлар тапшырылған көн санаға.

2.13.2. Ял (бәйрәм) көнендә электрон рәвештә килгән гариза ял (бәйрәм) көненнән соң килуче эш көнендә теркәлә.

2.14. Дәүләт хезмәте күрсәтелә торған биналарга, көтү залына, дәүләт хезмәте күрсәтү турындағы гаризаларны тутыру урыннарына, аларны тутыру үрнәкләренә һәм һәр дәүләт хезмәте күрсәтү өчен кирәkle документлар исемлегенә, мондый хезмәт күрсәтү тәртибе турында визуаль, текстлы һәм мультимедиа мәғълүматларын урнаштыру һәм рәсмиләштеру өчен кирәkle документлар исемлегенә карата таләпләр. Шул исәптән федераль законнар һәм инвалидларны социаль яклау турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә әлеге объектларның инвалидлар өчен үтемлелеген тәэммин итүгә карата да

2.14.1. Дәүләт хезмәте күрсәтү янғынга каршы система һәм янғын сұндерү системасы, документларны рәсмиләштеру өчен кирәkle мебель, мәғълүмат стендлары белән тәэммин итеплән биналарда гамәлгә ашырыла.

2.14.2. Дәүләт хезмәте күрсәтү турында визуаль, текстлы һәм мультимедияле мәғълүмат мөрәжәгать итүчеләр өчен уңайлы урыннарда, шул исәптән инвалидларның чикләнгән мөмкинлекләрен исәпкә алыш, урнаштырыла. Көтү залларында (булмәләрдә) әлеге Регламенттың 1.4.2 пунктының икенче абзацында қаралған мәғълүматлар, шулай ук аларны тутыру үрнәкләре белән дәүләт хезмәте күрсәтү турында гариза формалары урнаштырылған мәғълүмат стендлары урнаштырыла.

2.14.3. Инвалидларга дәүләт хезмәте күрсәтелә торған объектларда (алга таба – объект) законнар һәм башка норматив хокукий актларда билгеләнгән таләпләргә туры китереп, түбәндәге уңайлы шартлар тудырыла:

- а) объектларга каршылыксız керү һәм чыгу мөмкинлеге;
- б) дәүләт хезмәте күрсәтелә торған урынга үтеп керү максатларында, шул исәптән дәүләт хезмәте күрсәтә торған объект хезмәткәрләре, ассистив һәм ярдәмче технологияләр, шулай ук алмаштырыла торған кресло-коляска ярдәмендә дә, объект территориясе буенча мөстәкыйль хәрәкәт итү мөмкинлеге;
- в) объектка керә торған урында транспорт чарасына утыру һәм андан төшү мөмкинлеге, шул исәптән кресло-коляска кулланып һәм, кирәк булганда, хезмәт күрсәтүче хезмәткәрләр ярдәмендә дә;
- г) күрү һәм мөстәкыйль хәрәкәт итү буенча тотрыкли житешсезлекләре булган инвалидларга объект территориясе буйлап хәрәкәт итәргә булышу;
- д) инвалидка объектка кергендә һәм андан чыкканда ярдәм итү, инвалидка җәмәгать транспортының уңайлы маршрутлары турында мәғълүмат бирү;
- е) инвалидларның объекттан һәм дәүләт хезмәтеннән каршылыксız файдалана алуын тәэммин итү өчен, алар яшәешендәге чикләүләрне исәпкә алыш, кирәkle мәғълүмат чарапарын тиешенчә урнаштыру, шул исәптән дәүләт хезмәтеннән файдалану өчен кирәkle тавышлы һәм күрсәтмә мәғълүматларны, шулай ук язуларны, тамгаларны һәм текстлы башка төрле һәм Брайльнең рельефлы-нокталы хәрефләре белән һәм контраст фонда башкарылған тамгалардан график мәғълүматны кабатлау;
- ж) Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министрлығының

«Суқырларны йөртүче этнең маңсус өйрәтелгөн булуын раслаучы документ рәвешен һәм аны бирү тәртибен раслау турында» 2015 елның 22 июнендәге 386н номерлы боерыгы белән расланган рәвештә һәм тәртиптә бирелә торган һәм аның маңсус рәвештә өйрәтелгөн булуын раслаучы документы булган очракта, объектка озата йөри торган этне керту.

2.14.4. Инвалидларга законнарда һәм башка норматив хокукий актларда билгеләнгән таләпләргә туры китереп, дәүләт хезмәтеннән файдалану алу мөмкинлеге бирү өчен түбәндәге уңайлы шартлар тудырыла:

а) инвалидларга дәүләт хезмәте күрсәтү қагыйдәләре турында, шул исәптән дәүләт хезмәтеннән файдалану өчен кирәkle документларны рәсмиләштерү турында, дәүләт хезмәтеннән файдалану өчен кирәkle башка гамәлләрне башкару турында кирәkle ярдәмне күрсәтү;

б) ишетү буенча инвалидларга, кирәк булганда, рус ишарә теленнән файдаланып, сурдотәржемәчене, тифлосурдотәржемәчене объектка кертуңе дә исәпкә алыш, дәүләт хезмәте күрсәтү;

в) инвалидларга башка затлар белән бертигез рәвештә дәүләт хезмәтеннән файдалану өчен комачау иткән каршылыкларны бетерүдә кирәkle башка ярдәмне күрсәтү;

г) дәүләт хезмәте күрсәтү тәртибе турында (шул исәптән мәгълүмат стендында да) Брайльнең рельефлы-нокталы хәрефләре белән һәм контрастлы фонда башкарылган документлар, белдерүләр, күрсәтмә анлатмалар, шулай ук аудиоконтур күчкермәләре булу.

2016 елның 1 июленнән соң реконструкция, модернизация үткән, файдалануга тапшырылган объектларга һәм чараларга карата дәүләт хезмәте күрсәтелә торган объектларның инвалидлар өчен файдалана алырлык булуын тәэмин итү өлешендәге таләпләр.

2.15. Күрсәтелә торган дәүләт хезмәтеннән һәркемнең файдалана алырлык булуы һәм сыйфат күрсәткечләре, шул исәптән мөрәҗәгать итүченең дәүләт хезмәте күрсәтелгәндә вазыйфаи затлар белән үзара бәйләнешкә кереп эшләү саны һәм аларның вакыты буенча озынлығы, дәүләт хезмәте күрсәтү барышында, шул исәптән мәгълүмат-телеكومмуникация технологияләреннән дә файдаланып, мәгълүмат алу мөмкинлеге, дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтә торган күпфункцияле үзәктә, мөрәҗәгать итүче ихтыярына карап (экстерриториаль принцип), дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтә торган күпфункцияле үзәктә берничә дәүләт һәм (яки) муниципаль хезмәт күрсәтү турында 210-ФЗ номерлы федераль законның 15¹ статьясында каралган гаризаны (комплекслы мөрәҗәгать) тапшыру юлы белән, башкарма хакимият органының теләсә кайсы территориаль органында дәүләт хезмәтен (шул исәптән тұлы күләмдә) күрсәтү мөмкинлегенен булуы яки булмавы

2.15.1. Дәүләт хезмәте күрсәтүнен һәркем файдалана алырлык булу күрсәткечләре түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

Үзәк бүлекчәсе булмәләренең жәмәгать транспортиннан файдалану мөмкинлеге булган зонада урнашуы;

инвалидларга башка затлар белән бертигез дәрәҗәдә хезмәтләр күрсәтүгә комачаулаган каршылыкларны бетерүдә ярдәм итү;

инвалидларга биналарның инвалидлар өчен файдалана алырлык булуын тәэмин итүгә бәйле булмаган, аларга башка затлар белән тигез дәрәҗәдә хезмәтләрдән файдалануга комачаулый торган башка каршылыкларны жиңүдә ярдәм күрсәтү;

белгечләрнең, шулай ук мәрәҗәгать итүчеләрдән документлар кабул ителә торган урыннарын да, кирәkle санда булуы;

мәгълүмат Үзәк бүлекчәсе стендларында, «Интернет» чөлтәрендә, Министрлыкның рәсми сайтында дәүләт хезмәте күрсәту ысууллары, тәртибе, вакытлары турында тулы мәгълүмат булуы;

электрон рәвештә гариза тапшыру мөмкинлеге;

дәүләт хезмәте күрсәту нәтижәләрен мәрәҗәгать итүче тарафыннан Бердәм порталда, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталында шәхси кабинет аша алу мөмкинлеге.

Дәүләт хезмәте күрсәту барышы турында мәгълүмат мәрәҗәгать итүче тарафыннан Министрлык сайтыннан, Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтунен бердәм порталыннан, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталыннан алынырга мөмкин.

2.15.2. Дәүләт хезмәте күрсәтунен сыйфат күрсәткечләре түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

документларны кабул итү һәм карау чорларының саклануы;

дәүләт хезмәте күрсәту нәтижәсен алу чорының саклануы;

Үзәк бүлекчәсе белгечләре тарафыннан әлеге Регламентны бозуга прецедентлар (нигезле шикаятыләр) булмавы;

мәрәҗәгать итүченен Үзәк бүлекчәсе белгечләре белән үзара хезмәттәшлеке;

дәүләт хезмәте күрсәту өчен зарури документларны турыдан-туры тапшырганда – бер мәртәбәдән артык түгел (консультацияләрне исәпкә алмайча);

дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle документларны почта, шул исәптән электрон почта аша жибәргәндә, үзара хезмәттәшлек итү таләп ителми;

дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle документларны Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталы аша жибәргән очракта, турыдан-туры бәйләнеш таләп ителми.

Дәүләт хезмәте күрсәтелгәндә мәрәҗәгать итүченен Үзәк бүлекчәсе белгече белән бер мәртәбә бәйләнешкә керү вакыты 15 минуттан артмый.

Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтә торган күпфункцияле үзәк аша, күпфункцияле үзәкнең читтән торып эшләү урыннары аша дәүләт хезмәте күрсәту буенча гариза тапшыруны да кертеп, дәүләт хезмәте дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтә торган күпфункцияле үзәк аша күрсәтелми.

Дәүләт хезмәте күрсәту барышы турында мәгълүмат мәрәҗәгать итүче тарафыннан Министрлык сайтында, Бердәм порталда, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталында алынырга мөмкин.

Экстерриториаль принцип буенча һәм комплекслы мәрәҗәгать составында дәүләт хезмәте күрсәтелми.

2.16. Башка, шул исәптән экстерриториаль принцип буенча дәүләт хезмәте

күрсәтү үзенчәлекләрен исәпкә ала торган (муниципаль хезмәт экстерриториаль принцип буенча күрсәтелгән очракта) һәм электрон формада дәүләт хезмәте күрсәтү үзенчәлекләрен исәпкә ала торган таләпләр

2.16.1. Дәүләт хезмәтен экстерриториаль принцип буенча күрсәтү гаризаларны Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталы аша жибәрү мөмкинлеген тәэмин итү өлешендә гамәлгә ашырыла.

2.16.2. Электрон формада дәүләт хезмәте күрсәткәндә мөрәжәгать итүче хокуклы:

а) дәүләт хезмәте күрсәтү тәртибе һәм сроклары турында Бердәм порталда һәм Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталында урнаштырылган мәгълүматны алырга;

б) дәүләт хезмәте күрсәтү турындагы гаризаны һәм дәүләт хезмәте күрсәтү өчен кирәkle башка документларны, шул исәптән электрон үрнәкләре элегрәк 210-ФЗ номерлы федераль законның 16 статьясының 1 өлешендәге 7² пункты нигезендә таныкланган документларны һәм мәгълүматны Бердәм порталдан, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталыннан файдаланып тапшырырга;

в) электрон формада тапшырылган дәүләт хезмәте күрсәтү турындагы гаризаларны үтәү барышы турында белешмәләр алырга;

г) Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр порталы аша дәүләт хезмәте күрсәтүнен сыйфатын бәяләргә;

д) дәүләт хезмәте күрсәтү нәтиҗәсен электрон документ формасында алырга;

е) Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталы, дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтә торган органнар, аларның вазыйфаи затлары, дәүләт һәм муниципаль хезмәткәрләр тарафыннан дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтелгәндә кабул ителгән каарларга һәм кылынган гамәлләргә (гамәл кылмауга) судка кадәр (судтан тыш) шикаять белдерү процессын тәэмин итә торган федераль дәүләт мәгълүмат системасы порталы ярдәмендә Үзәк, шулай ук аның вазыйфаи затлары, дәүләт хезмәткәрләре каарына һәм гамәленә (гамәл кылмавына) шикаять бирергә.

Гаризаны формалаштыру, гаризаны өстәмә рәвештә нинди дә булса башка формада тапшыру зарурлығыннан тыш, Бердәм порталда, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталында гаризаның электрон формасын тутыру юлы белән гамәлгә ашырыла. Бу очракта мөрәжәгать итүче яки аның законлы вәкиле Бердәм порталда, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталында ИАБС системасында исәпкә алыну языны раслау юлы белән авторизация уза, электрон рәвештә интерактив формадан файдаланып, дәүләт хезмәте күрсәтү турындагы гаризаны тутыра.

Дәүләт хезмәте күрсәтү турында тутырылган гариза, дәүләт хезмәте күрсәтү өчен кирәkle документларның электрон рәвешләрен теркәп, мөрәжәгать итүче тарафыннан Үзәк бүлекчәсенә жибәрелә. ИАБС системасында авторизацияләнгән очракта, дәүләт хезмәте күрсәтү турында гариза мөрәжәгать итүченен, гаризаны имзалау өчен вәкаләтле мөрәжәгать итүче вәкиленен гади электрон имzasы белән имзаланган дип санала.

Гариза Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталы аша жибәрелгән очракта, әлеге Регламентның 2.3 пунктында күрсәтелгән дәүләт хезмәте күрсәту нәтиҗәсө мөрәжәгать итүчегә, мөрәжәгать итүченең вәкиленә Бердәм порталда, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталында шәхси кабинетка Узәк бүлекчәсе житәкчесенең көчәйтелгән квалификацияле электрон имzasы белән таныланган электрон документ формасында жибәрелә.

2.16.3. Электрон документлар түбәндәге форматларда тапшырыла:

- а) xml - формалаштырылган документлар өчен;
- б) doc, docx, odt - формулатары булмаган, текстлы эчтәлектәге документлар өчен (әлеге пунктның «в» пунктчасында күрсәтелгән документлардан тыш);
- в) xls,xlsx, ods - исәпләмәләре булган документлар өчен;
- г) pdf, jpg, jpeg - формулатарны һәм (яки) график сурәтләрне дә үз эченә алган (әлеге пунктның «в» пунктчасында күрсәтелгән документлардан тыш), шулай ук график сурәтләре булган документларны да кертеп, текстлы эчтәлектәге документлар өчен.

Документның үз оригиналын сканер аша уздыру юлы белән электрон документны формалаштыру рәхсәт ителә (кучермәләрне куллану рәхсәт ителми), ул 300 - 500 dpi (масштаб 1:1) мөмкинлегендә документ оригиналы ориентациясен саклап гамәлгә ашырыла, түбәндәге режимнарны кулланып:

«каралы-аклы» (документта график сурәтләр һәм (яки) төсле текст булмаган очракта);

«соры төсмерләрдә» (документта төсле график сурәтләрдән аерыла торган график сурәтләр булган очракта);

«төсле» яки «төсне тулы дәрәжәсендә тапшыру режимы» (документта төсле график сурәтләр яисә төсле текст булган очракта);

чын нөсхәдәге барлык аутентик билгеләрне, атап әйткәндә: затның график имzasын, мөһерне, бланк чатын DAGI штампны саклап;

файллар саны һәркайсында текстлы һәм (яки) графикалы мәгълүматлар булган документлар санына туры килергә тиеш.

Электрон документлар түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

документны һәм документтагы битләр санын идентификацияләү мөмкинлеген;

өлешләргә, бүлекләргә, кисәкләргә (кискәчләргә) бүленгән документлар өчен эчтәлек буенча һәм (яки) текстта булган рәсемнәргә һәм таблицаларга күчү мөмкинлеген.

xls, xlsx яки ods форматларында тапшырылырга тиешле документлар аерым электрон документ рәвешендә формалаштырыла.

Мөрәжәгать итүчеләрне Узәк бүлекчәсенә кабул итүгә язу (алга таба – кабул итүгә язу) Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталы, Узәк бүлекчәсе телефоны аша гамәлгә ашырыла.

Мөрәжәгать итүчегә Узәктә билгеләнгән кабул итү графигы чикләрендә теләсә нинди буш кабул итү датасына һәм вакытына язылу мөмкинлеге бирелә.

Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталы аша алдан язылуны гамәлгә ашыру өчен, мөрәжәгать итүчегә система аша соралган мәгълүматларны күрсәтергә кирәк, шул исәптән:

фамилиясен, исемен һәм атасының исемен (булган очракта);
телефон номерын;
электрон почта адресын (ихтыярына карап);
кабул итүнең теләнгән датасын һәм вакытын.

Кабул итүгә алдан язылган очракта, мөрәжәгать итүче күрсәткән белешмәләр мөрәжәгать итүчене шәхсән кабул иткәндә кабул иткәндә тапшырылган документларга туры килмәгән очракта, алдан язылу гамәлдән чыгарыла.

Кабул итүгә алдан язылган очракта, мөрәжәгать итүчегә талон-раслама чыгартып алу мөмкинлеге бирелә. Эгәр мөрәжәгать итүче электрон почта адресын күрсәтсә, күрсәтелгән адреска шулай ук кабул итү датасын, вакытын һәм урынын күрсәтеп, алдан язылуны раслау турында мәгълүмат жибәрелә.

Кабул итүгә алдан язылган вакытта билгеләнгән кабул итү вакыты башланып, 15 минут узганнан соң да килмәгән очракта, мөрәжәгать итүчегә алдан язылуның гамәлдән чыгарылуы турында зарури тәртиптә мәгълүмат житкерелә.

Мөрәжәгать итүче теләсә кайсы вакытта алдан язылудан баш тарта ала. Россия Федерациясе норматив хокукий актлары нигезендә идентификацияләүне һәм аутентификацияләүне узудан, кабул итү максатын күрсәтүдән, шулай ук кабул итү өчен алдан ук билгеләп куелырга тиешле кирәkle вакыт озынлыгын исәпләүдә кирәkle белешмәләрне тапшырудан тыш, мөрәжәгать итүчедән башка гамәлләр башкаруны таләп итү тыела.

Гариза Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталы аша жибәрелергә мөмкин. Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү порталы гариза биргәндә, дәүләт хезмәте күрсәтү нәтиҗәсе электрон формада бирелә.

З нче бүлектә:

3.1.1 пунктны түбәндәге редакциядә бәяң итәргә:

«3.1.1. Дәүләт хезмәте күрсәту, шул исәптән электрон рәвештә дә, түбәндәге процедуralарны үз эченә ала:

мөрәжәгать итүчене консультацияләү, шул исәптән гариза төзү өлешендә дә;
гариза һәм документларны кабул итү һәм теркәү;

мәгълүматлар алу, ведомствоара рәсми мөрәжәгатыләр формалаштыру һәм дәүләт хезмәте күрсәтүдә катнаша торган органнарга жибәрү;

ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация билгеләү турында (билгеләүдән баш тарту турында) карап әзерләү;

дәүләт хезмәте күрсәту нәтиҗәсен гражданин шәхсән мөрәжәгать иткәндә мөрәжәгать итүчегә тапшыру яки дәүләт хезмәте нәтиҗәсен почта буенча жибәрү.

Электрон формада дәүләт хезмәте күрсәтелгәндә, Мөрәжәгать итүче өчен түбәндәгеләр тәэммин ителә:

дәүләт хезмәте күрсәту тәртибе һәм вакыты турында мәгълүмат алу;
гариза формалаштыру;

гаризаны һәм дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle документларны кабул итү һәм теркәүгә алу;

дәүләт хезмәте күрсәту нәтиҗәсен алу;

гариза карау барышы турында мәгълүмат алу;

дәүләт хезмәте күрсәту сыйфатын бәяләү;

дәүләт хезмәтен күрсәтә торған Үзәк бүлекчәсе каарларына һәм гамәлләренә (гамәл кылмавына) яисә Идарәнең (бүлекнен) вазыйфай затлары яки дәүләт хезмәткәре гамәлләренә (гамәл кылмавына) судка кадәр (судтан тыш) шикаять белдерү.

Гаризаны карау барышы турында һәм дәүләт хезмәте күрсәту нәтижәсе турында мәгълумат алу, авторизацияләну шарты белән, Бердәм порталда, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталында шәхси кабинетта гамәлгә ашырыла. Мөрәҗәгать итүче теләсә кайсы вакытта үз инициативасы буенча шәхси кабинетта электрон гаризаның статусын, шулай ук алга таба башкарылачак гамәлләр турында мәгълумат карау мөмкинлегенә ия.

Электрон формада дәүләт хезмәте күрсәтелгәндә мөрәҗәгать итүчегә түбәндәгеләр жибәрелә:

а) гаризаны һәм дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle башка документларны кабул итү һәм теркәү турында гаризаны һәм дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle документларны кабул итү һәм дәүләт хезмәте күрсәту процедураларының башлану факты турындагы белешмәләрне, шулай ук дәүләт хезмәте күрсәтуне тәмамлау датасы һәм вакыты турындагы белешмәләрне яисә дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle документларны кабул итүдән нигезле баш тартуны үз эченә алган белдерү;

б) дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle документларны карау нәтижәләре турында белдерү, анда дәүләт хезмәте күрсәту турында уңай карар кабул ителүе һәм дәүләт хезмәте күрсәту нәтижәсе алу мөмкинлеге турында белешмәләр яисә дәүләт хезмәте күрсәтүдән нигезле баш тарту була.»;

3.3.1 пунктны киләсе редакциядә бәян итәргә:

«3.3.1. Мөрәҗәгать итүче ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация билгеләү турында гаризаны Үзәк бүлекчәсенә, әлеге Регламентның 2.5 пунктына туры китереп, документларның күчермәләрен) теркәп тапшыра.

Гариза һәм документларның Россия Федерациясе законнары нигезендә таныкланган күчермәләре почта аша жибәрелергә мөмкин.

Мөрәҗәгать итүче, гаризаны Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталы аша электрон формада тапшыру өчен, түбәндәге гамәлләрне башкара:

Бердәм порталда, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталында авторизацияләү уза;

Бердәм порталда, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталында электрон гариза формасын ача;

дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle һәм мәжбүри булган белешмәләрне үз эченә алган электрон гариза формасын тутыра;

электрон формадагы документларны яки электрон документ үрнәкләрен электрон гариза формасына беркетә (кирәk булганда);

электрон формада дәүләт хезмәте күрсәту шартлары һәм тәртибе белән танышу һәм килешү фактын раслый (электрон гариза формасында ризалык турында тиешле тамга билгели);

хәбәр итеген белешмәләрнен дөреслеген раслый (электрон гариза формасында тиешле тамга билгели);

тутырылган электрон гаризаны жибәрә (электрон гариза формасындагы тиешле

төймәгә баса);

электрон гариза әлеге Регламентның 2.5 пункты таләпләре нигезендә имзалана; электрон гаризаның жибәрелүе турында белдерү ала.

Гаризаны формалаштыру, гаризаны өстәмә рәвештә нинди дә булса башка формада тапшыру зарурлығыннан тыш, Бердәм порталда гаризаның электрон формасын тутыру юлы белән гамәлгә аширыла.

Формалаштырылган гаризаны форматы-мантыйгы ягыннан тикшерү мөрәжәгать итүче гаризаның электрон формасындагы барлык юлларны тутырганнан соң гамәлгә аширыла. Гаризаның электрон формасындагы кырларны төгәлсез тутыру очрагы ачыкланганда, мөрәжәгать итүчегә ачыкланган хатаның характеры һәм аны бетерү тәртибе турында турыдан-туры гаризаның электрон формасында мәгълumat житкереп, хәбәр ителә.

Гаризаны формалаштырганда мөрәжәгать итүче өчен түбәндәгеләр тәэмим ителә:

а) гаризаның һәм әлеге Регламентның 2.5 пунктында күрсәтелгән, дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle башка документларның күчермәләрен ясау һәм аларну саклау мөмкинлеге;

б) гаризаның электрон формасы күчермәсен кәгазьдә бастырып чыгару;

в) файдаланучы ихтыярына карап, шул исәптән гаризаның электрон формасына ялгыш керткәндә һәм күрсәткечләрне яңадан керту зарурлығы булганда да, теләсә кайсы вакытта электрон гариза формасына элегрәк кертелгән күрсәткечләрне саклау;

г) ИАБС булмаган мәгълumatларга кагыла торган өлешендә, ИАБС системасында урнаштырылган һәм Бердәм порталда, Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталында басылып чыккан мәгълumatларны файдаланып, мөрәжәгать итүче тарафыннан белешмәләр кертә башлаганчыга кадәр электрон гариза формасы кырларын тутыру;

д) элегрәк кертелгән мәгълumatларны югалтмыйча, электрон гариза формасын тутыруның теләсә кайсы этапларына яңадан әйләнеп кайту;

е) мөрәжәгать итүченең Бердәм порталда, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталында бер елдан азрак булмаган чорда үзе элегрәк тапшырган гаризаларны, шулай ук кимендә 3 ай эчендә өлешчә формалаштырган гаризаларны карау мөмкинлеге.

Формалаштырылган һәм имзаланган гариза һәм дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle башка документлар Узәк бүлекчәсенә Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәту порталы аша жибәрелә.»;

түбәндәге эчтәлекле 3.3.2 пункт өстәргә:

«3.3.2. Узәк бүлекчәсе хезмәткәре дәүләт хезмәте күрсәту өчен кирәkle булган, шушы Регламентның 2.7 пунктында каралган документларны кабул итүдән баш тарту өчен нигезләр булу-булмавын тикшерә.

Узәк бүлекчәсе белгече өчен электрон гаризаны алу мөмкинлеге «Татарстан Республикасы Халыкның социаль регистры» дәүләт мәгълumat системасында тәэмим ителә.

Узәк бүлекчәсе белгече:

Бердәм порталдан, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр

курсəту порталыннан электрон гаризалар булу-булмавын көненә 2 тапкырдан ким булмаган ешлыкта тикшерә;

алынган гаризаларны һәм теркәлгән документлар рәвешләрен карый;

Документларны кабул итүдән баш тарту нигезләре булмаса, Үзәк бүлекчәсе белгече түбәндәгеләрне гамәлгә ашыра:

гаризаны кабул итә һәм мәрәжәгатьләрне теркәү журналында (2 нче күшымта) терки;

гаризаны һәм документларны кабул итү датасы, кергәндә беркетелгән номеры (мәрәжәгать итүче шәхсән мәрәжәгать иткән очракта) турында тамгалап, мәрәжәгать итүчегә язу тапшыра, гариза почта буенча һәм (яси), «Интернет» чeltären дә кертеп, гомуми файдаланудагы мәгълүмат-телекоммуникация чeltärlärenнән файдаланып жибәрелгән очракта, гаризаны теркәү датасы һәм алынганда беркетелгән номеры турында белдерү жибәрә яисә Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсəту порталында мәрәжәгать итүченең шәхси кабинетына гаризаны теркәү турында белдерү жибәрә (гариза Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсəту порталы аша жибәрелгән очракта).

Документларны кабул итүдән баш тарту нигезләре булган очракта, Үзәк бүлекчәсе белгече мәрәжәгать итүчегә документларны кабул итүдән баш тарту нигезләре турында телдән хәбәр итә һәм, документларны кабул итүдән баш тарту өчен ачыкланган нигезләрнең эчтәлеген аңлатып, барлық документларны аңа кайтарып бирә. Гаризаны һәм документларны почта аша һәм (яисә), «Интернет» чeltären дә кертеп, гомуми файдаланудагы мәгълүмат-телекоммуникация чeltärlärenнән алганда, Үзәк бүлекчәсе белгече гаризаны һәм документларны, документларны кабул итүдән һәм гаризаны теркәүдән баш тарту сәбәпләрен язмача аңлатып, кайтарып бирә.

Гаризаны Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсəту порталы аша биргән очракта, гаризаны теркәүдән баш тарту турында белдерү З нче күшымтадагы форма буенча мәрәжәгать итүченең Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсəту порталында шәхси кабинетына жибәрелә.

Әлеге пунктта билгеләнә торган процедуralар, шәхсән кабул иткәндә яисә гариза һәм документлар почта аша килгәндә, гариза һәм документлар алынган көнне гамәлгә ашырыла;

гариза һәм документлар Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсəту порталы аша килгәндә яси почта аша, шул исәптән «Интернет» чeltäre аша», электрон почта буенча электрон документлар рәвешендә килгәндә, – гариза һәм документлар Үзәк бүлекчәсенә килгән көнне яисә, гариза һәм документлар Үзәк бүлекчәсенең эш вакыты тәмамлангач килгән очракта, киләсе эш көнендә гамәлгә ашырыла. Гариза һәм документлар Бердәм портал, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсəту порталы аша килгәндә яси почта аша, шул исәптән «Интернет» чeltäre аша», электрон почта буенча электрон документлар рәвешендә ял яси эшләми торган бәйрәм көннәрендә килгән очракта, Үзәк бүлекчәсенең ял яси эшләми торган бәйрәм көннәннән соң килүче беренче эш көнендә гамәлгә ашырыла.

Процедураларның нәтижәсе: кабул ителгән документлар, гражданнарның мөрәжәгатьләрен теркәү журналында теркәү языу, язу яисә мөрәжәгать итүчегә кайтарып бирелгән документлар, мөрәжәгать итүчегә документларны кабул итүдән баш тарту турында телдән (язмача) белдерү.»;

3.4.1-3.4.2 пунктларны киләсе редакциядә бәян итәргә:

«3.4.1. Үзәк бүлекчәсе белгече электрон формада вәкаләтле органнардан тубәндәге мәгълүматларны ала:

баланың тууын дәүләт теркәвенә алу турында;

өйләнешүне (аерылышуны) дәүләт теркәвенә алу турында.

3.4.2. Ата-ана түләвенен бер өлешенә компенсация билгеләү турында (билгеләүдән баш тарту турында) карап кабул итү өчен кирәклө белешмәләр Үзәк бүлекчәсендә булмаса, Үзәк бүлекчәсе белгече электрон рәвештә ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек системасы ярдәмендә тубәндәге белешмәләрне бирү турында вәкаләтле органнарга рәсми мөрәжәгатьләр жибәрә:

компенсация билгеләнә торган баланың тууын дәүләт теркәвенә алу турында;

әлеге Нигезләмәнен 5 пункты нигезендә мөрәжәгать итүченен гайлә составында исәпкә алынган, компенсация билгеләнә торган баладан алдарак туган баланың тууын дәүләт теркәвенә алу турында;

балага опека билгеләнүе турында;

баланы гайләгә тәрбиягә тапшыру турында;

компенсация алучының ата-ана хокуқыннан мәхрүм ителүе турында яисә ата-ана хокуқында чикләнүе турында;

гомеренә яки сәламәтлегенә турыдан-туры куркыныч янаганда баланы алу турында;

нотариаль ышаныч кәгазе турында;

өйләнешүне (аерылышуны) дәүләт теркәвенә алу турында;

аталыкны билгеләү турында;

фамилиясен, исемен яки атасының исемен үзгәрткән затлар өчен – фамилиясен, исемен яки атасының исемен үзгәртү турында;

мәктәпкәчә белем бирү оешмасы белән килешү төзегән зат турында, – мәктәпкәчә белем бирү оешмасы белән килешү төзегән затлар өчен;

белем бирү оешмасында баланы караштырып торган һәм караган өчен туләү квитанциясендә курсәтелгән табель номеры турында, – мәктәпкәчә белем бирү оешмасы белән килешү төзегән затлар өчен;

шәхси счетның иминият номеры турында.

Әлеге пунктта билгеләнә торган процедура гариза һәм документларны кабул итү һәм теркәү көнендә гамәлгә ашырыла.

Процедураның нәтижәсе: белешмәләр бирү турында рәсми мөрәжәгать.»;

Регламентка 1 нче күшымтаның нумерацияле баш исемен тубәндәге редакциядә бәян итәргә:

«Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан дәүләт һәм муниципаль белем бирү оешмаларында балаларны караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенен бер өлешенә компенсация түләү буенча дәүләт хезмәте курсәтүнен административ регламентына 1 нче күшымта»;

Регламентка 2 нче күшымтаның нумерацияле баш исемен тубәндәге редакциядә

бәян итәргә:

«Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан дәүләт hәм муниципаль белем бирү оешмаларында балаларны караштырган hәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация түләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентына 2 нче күшымта»;

Регламентка 3 нче күшымтаны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«Татарстан Республикасы
территориясендә урнашкан дәүләт
hәм муниципаль белем бирү
оешмаларында балаларны
караштырган hәм караган өчен ата-
ана түләвенең бер өлешенә
компенсация түләү буенча дәүләт
хезмәте күрсәтүнең административ
регламентына 3 нче күшымта

Форма

Кемгә: << >>

(меражәгать итүченең (вакилнең) фамилиясе,
исеме, атасының исеме)

Карап

<< >> << >>
(хезмәт күрсәтү турында карап номеры hәм датасы)

<< >>
(карап кабул итүгә вәкаләтле орган исеме)

Гариза карады << >> № << >> ФИА << >>

(гариза номеры hәм датасы) (мерәжәгать итүченең фамилиясе, исеме,
атасының исеме)

hәм ата-аналардан (законлы вәкилләрдән) түбәндәге караштырган hәм караган өчен
алына торган түләүне компенсацияләү турында карап кабул итте:

<< >>
(Баланың фамилиясе, исеме, атасының исеме)

мәктәпкәчә белем бирүнең мәгариф програмmasын үзләштергә (кайда)
<< >>

(мәктәпкәчә белем бирү програмmasын гамәлгә ашыра торган белем бирү оешмасының исеме)

Татарстан Республикасы территориясендә дәүләт hәм муниципаль белем бирү
оешмаларында балаларны караштырган hәм караган өчен ата-ананың уртача түләү
дәрәҗәсенең << >> күләмендә.

<< >>
(вәкаләтле затның вазыйфасы)

<< >>
(Карап кабул итүгә вәкаләтле
затның исем-фамилиясе, атасының исеме)

Электрон имза турында
белешмәләр

Форма

Кемгә: << >>

(мөрәжәгать итүченең (вәкилнен)
фамилиясе, исеме, атасының исеме)

Карар

<< >>/ << >>
<< >> << >>

(баш тарту турында карап номеры һәм датасы)

_____ << >> _____
(карап кабул итүгә вәкаләтле орган исеме)

гариза каралды << >> № << >> ФИА << >> _____
(гариза номеры һәм датасы) (мөрәжәгать итүченең фамилиясе, исеме, атасының исеме)

карап кабул итте _____ << >>/ << >>

Түбәндәге нигезләр буенча:

<< >> << >> << >> << >> << >>
<< >> << >> << >> << >>
<< >> << >> << >> << >>
<< >>

Өстәмә рәвештә мәгълүмат житкәрәбез:

<< >> .

Әлеге житешсезлекләрне бетергәннән соң хезмәт күрсәту турында гариза белән Сез вәкаләтле органга кабат мөрәжәгать итәргә хокуклы.

Баш тарту турындағы әлеге карапга вәкаләтле органга шикаять жибәрү юлы белән – судка кадәрге тәртиптә, шулай ук суд тәртибендә дә, шикаять бирелергә мөмкин.

<< >>
(вәкаләтле затның вазыйфасы)

<< >>
(Карар кабул итүгә вәкаләтле
затның исем-фамилиясе, атасының исеме)

Электрон имза турында
белешмәләр

«; Регламентка 4 нче күшымтаның нумерацияле баш исемен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан дәүләт һәм муниципаль белем бирү оешмаларында балаларны караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация түләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентына 4 нче күшымта»;

Регламентка 5 нче күшымтаның нумерацияле баш исемен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан дәүләт һәм муниципаль белем бирү оешмаларында балаларны караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация түләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентына 5 нче күшымта»;

Регламентка (белешмәлек) күшымтада:

нумерацияле баш исемен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан дәүләт һәм муниципаль белем бирү оешмаларында балаларны караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация түләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентына (белешмәлек) күшымта»;

Аталышын түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан дәүләт һәм муниципаль белем бирү оешмаларында балаларны караштырган һәм караган өчен ата-ана түләвенең бер өлешенә компенсация түләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүне контролльдә тоту өчен жаваплы органнар (учреждениеләр) һәм вазыйфаи затлар түрында белешмәләр».